

Харківська державна академія культури

Кафедра телебачення

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з навчальної роботи

Проф. Лошков Ю.І.

Протокол від " 4 " вересня 2017 року № 1

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МАГІСТЕРСЬКИЙ СЕМІНАР

за освітньо-професійною програмою
«Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»
другого (магістерського) рівня освіти

напрямок підготовки 02 Культура і мистецтво

спеціальність 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво

факультет кіно-, телемистецтва

Харків-2017 р.

Робоча програма «Магістерський семінар» для студентів-магістрантів за напрямом підготовки 02 Культура і мистецтво. ОПП «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво і виробництво». — Харків, ХДАК, 2017 .— 15 с.

Розробник: З.І.Алфьорова, доктор мистецтвознавства, професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри телебачення Харківської державної академії культури

Протокол від. 25.08. 2017 року № 1

Завідувач кафедри : Зборовець І.В.

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за напрямом підготовки (спеціальністю) 02 Культура і мистецтво

Протокол від. “ 4 ” вересня 2017 року № 1

© ХДАК, 2017 рік

© З.І.Алфьорова 2017 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –5	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Нормативна	
	Напрямок підготовки		
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 сем. аудиторних – 6 Усього:150	ОПП «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» Спеціальність 021 Аудіовізуальне мистецтво і виробництво	Рік підготовки:	
		1-й	-й
		Семестр	
		2-й	2-й
	Другий ступінь вищої освіти Магістр	Лекції	
		Практичні	
		21 год.	
		Самостійна робота	
		108 год.	
Вид контролю: екзамен			

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Магістерський семінар» є формування у студентів-магістрів уявлення про морфологію сучасної медіасфери, сучасний медіадискурс: ключові ідеї та концепції, теорію візуального і медіального на сучасному етапі, видовищну культуру і особливості її дослідження; методологічні засади дослідження екранних мистецтв: школи, напрями.

Завдання дисципліни «Магістерський семінар»:

- ознайомити студентів з теоретичними і методологічними засадами дослідження сучасної медіасфери;
- розкрити закономірності розвитку морфології екранних мистецтв;

- проаналізувати стан категоріального апарату сучасного мистецтвознавства і теорії екранних мистецтв;
- показати сутність методологічних засад дослідження екранних мистецтв;
- розкрити зв'язок магістерської роботи і іншими теоретичними дисциплінами;
- надати характеристику магістерській дисертації та її структурі;
- проаналізувати джерельну базу теоретичних досліджень в аудіовізуальній сфері;
- підвищити рівень роботи над магістерською дисертацією.

Мета: – ознайомлення студентів з сутністю та особливостями підготовки магістерської роботи.

Предмет: методологія магістерського дослідження.

Завдання: висвітлити особливості методології теоретичних досліджень в аудіовізуальній сфері.

Навчальні результати / досягнення: цілісне бачення особливостей теоретичного дослідження аудіовізуальної сфери.

У результаті вивчення навчальної дисципліни випускник повинен володіти такими спеціальними (фаховими, предметними) компетенціями в галузі творчо-виробничої аудіовізуальної діяльності:

- готовністю до використання національної та світової аудіовізуальної культурної спадщини для задоволення художньо-естетичних потреб всіх категорій населення;
- здатністю здійснювати на науковій основі технологічного процесу виробництво аудіовізуальних творів та проектів в межах міжнародного, національного, регіонального і муніципального сегментів розвитку аудіовізуального ринку, спрямованих на художньо-естетичний розвиток всіх категорій населення;
- здатністю до самостійної науково-дослідницької роботи, керівництва науково - дослідницькою роботою наукових (творчих) колективів з питань вивчення теорії і практики аудіовізуального мистецтва та виробничих аудіовізуальних технологій;
- до самостійної авторської роботи і редакційної підготовки науково-дослідних матеріалів для практичної реалізації в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва;
- готовністю до розробки та наукового обґрунтування інноваційних аудіовізуальних творів та проектів;
- здатністю до експертизи аудіовізуальних творів та проектів; готовністю до керівництва проектним (творчо-знімальним) колективом по розробці документації в процесі підготовки і втілення аудіовізуальних творів.

2. Програма навчальної дисципліни

3. **Розділ 1.** містить 4 теми: «Концептуалізація медіасфери як особливість сучасної культурної ситуації», «Сучасний медіадискурс: ключові ідеї та концепції», «Теорія візуального і медіального на сучасному етапі», «Видовищна культура і особливості її дослідження».
4. **Розділ 2** містить 4 теми: «Методологічні засади дослідження екранних мистецтв: школи, напрями», «Семіотичний підхід до аналізу екранних мистецтв», «Феноменологічний підхід до аналізу екранних мистецтв», «Психоаналітичний підхід до аналізу екранних мистецтв».
5. **Розділ 3** містить 4 теми: «Дискурсивна організація новітнього наукового знання», «Принципи дискурсивних відношень в сучасних медіа», «Когнітивний підхід до дослідження сучасних медіа-практик»; «Особливості культурологічного і мистецтвознавчого підходу до аналізу сучасної сфери візуального».
6. **Розділ 4** містить 4 теми: «Магістерська робота в контексті теоретичної підготовки магістра», «Концепція і категоріальний апарат магістерської роботи», «Джерельна база теоретичних досліджень в медіасфері», «Оформлення і апробація висновків магістерської роботи».

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назва змістових модулів, тем	Усього о ауд.	Лекці	Інд.	Семін	Сам.	Форм и контр
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Концептуалізація медіасфери як особливість сучасної культурної ситуації		1		1	6	
2	Сучасний медіадискурс: ключові ідеї та концепції		1		1	6	
3	Теорія візуального і медіального на сучасному етапі		1		1	6	
4	Видовищна культура і особливості її дослідження		1		1	6	
5	Методологічні засади дослідження екранних мистецтв: школи, напрями		1		1	6	
	Семіотичний підхід		1		1	6	

6	до аналізу екранних мистецтв						
7	Феноменологічний підхід до аналізу екранних мистецтв		1		1	8	
8	Психоаналітичний підхід до аналізу екранних мистецтв		1		1	6	
9	Дискурсивна організація новітнього наукового знання		1		1	6	
10	Принципи дискурсивних відношень в сучасних медіа		1		1	6	
11	Когнітивний підхід до дослідження сучасних медіа-практик		2		1	6	
12	Особливості культурологічного і мистецтвознавчого підходу до аналізу сучасної сфери візуального		2		1	6	
13	Магістерська робота в контексті теоретичної підготовки магістра		2		1	6	
14	Концепція і категоріальний апарат магістерської роботи		2		1	6	
15	Джерельна база теоретичних досліджень в медіа сфері		1		1	6	
16	Оформлення і апробація висновків магістерської роботи				7	8	
	РАЗОМ:	150	21		17	108	Екзамен

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Тема 1. Концептуалізація медіасфери як особливість сучасної культурної ситуації	1
2	Тема 2. Сучасний медіадискурс: ключові ідеї та концепції	1
3	Тема 3. Теорія візуального і медіального на сучасному етапі	1
4	Тема 4. . Видовищна культура і особливості її дослідження	1
5	Тема 5. Методологічні засади дослідження екранних мистецтв: школи, напрями	1
6	Тема 6. Семіотичний підхід до аналізу екранних мистецтв	1
7	Тема 7. Феноменологічний підхід до аналізу екранних мистецтв	1
8	Тема 8. Психологічний підхід до аналізу екранних мистецтв	1
9	Тема 9. Дискурсивна організація новітнього наукового знання	1
10	Тема 10. Принципи дискурсивних відношень в сучасних медіа	1
11	Тема 11. Когнітивний підхід до дослідження сучасних медіа-практик	1
12	Тема 12. Особливості культурологічного і мистецтвознавчого підходу до аналізу сучасної сфери візуального	1
13	Тема 13. Магістерська робота в контексті теоретичної підготовки магістра	1
14	Тема 14. Концепція і категоріальний апарат магістерської роботи	1
15	Тема 15.. Джерельна база теоретичних досліджень в медіа сфері	1
16	Тема 16. Оформлення і апробація висновків магістерської роботи	7
	Разом	21

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Концептуалізація медіасфери як особливість сучасної культурної ситуації	6
2	Тема 2. Сучасний медіадискурс: ключові ідеї та концепції	6
3	Тема 3. Теорія візуального і медіального на сучасному етапі	6
4	Тема 4. . Видовищна культура і особливості її дослідження	6
5	Тема 5. Методологічні засади дослідження екранних мистецтв: школи, напрями	6
6	Тема 6. Семіотичний підхід до аналізу екранних мистецтв	6
7	Тема 7. Феноменологічний підхід до аналізу екранних мистецтв	8
8	Тема 8. Психологічний підхід до аналізу екранних мистецтв	6
9	Тема 9. Дискурсивна організація новітнього наукового знання	6

10	Тема 10. Принципи дискурсивних відношень в сучасних медіа	6
11	Тема 11. Когнітивний підхід до дослідження сучасних медіа-практик	6
12	Тема 12. Особливості культурологічного і мистецтвознавчого підходу до аналізу сучасної сфери візуального	6
13	Тема 13. Магістерська робота в контексті теоретичної підготовки магістра	6
14	Тема 14. Концепція і категоріальний апарат магістерської роботи	6
15	Тема 15. Джерельна база теоретичних досліджень в медіа сфері	6
16	Тема 16. Оформлення і апробація висновків магістерської роботи	8
	Разом:	108

7. Методи навчання

Основним підходом є компетентнісний підхід до навчання. Навчання є студентоцентрованим, проблемно-орієнтованим, скерованим на особистісний саморозвиток студентів, закладаються основи для безперервного продовження освіти протягом усього життя. Навчання складається з комбінації лекцій, семінарів та практичних занять, виконанні поточних проектів, підготовці заключної магістерської роботи. Лекційні заняття мають інтерактивний науково-пізнавальний характер. Семінари проводяться в малих групах, у формі ситуаційних завдань, ділових ігор, обов'язковою є підготовка презентацій з використанням сучасних професійних програмних засобів, формуються навички виробничого виконання аудіовізуальних творів. Навчально-методичне забезпечення і консультування самостійної роботи здійснюється на основі положення ХДАК "Положення про забезпечення якості освітньої діяльності

7. Методи контролю

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзамену. Передбачено рубіжні етапи контролю у формі усного опитування, якості виконання семінарських завдань та самостійної роботи студентів.

8.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Для екзамену

Поточний контроль																Іс-пит	Су-ма
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2				Змістовний модуль 3				Змістовний модуль 4					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	20	100

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Конспект лекційного курсу;
2. інструктивно-методичні матеріали до практичних семінарських занять;
3. інструктивно-методичні матеріали до самостійної роботи;
4. Завдання та питання для періодичного (модульного) контролю;
5. Питання до заліку
6. Екзаменаційні білети;
7. Пакет комплексних контрольних робіт з критеріями оцінювання, рецензією та зразком еталонної відповіді.

11. Рекомендована література

Базова

1. Алфьорова З.І.; Межі видимого. Становлення візуального мистецтва : монографія / З. І. Алфьорова ; Харк. держ. акад. культури. — Х. : ХДАК, 2008. — 267 с. — Бібліогр.: с. 247–267.
2. Аронсон О.В. Отсутствующее произведение или начала современного искусства / О.В.Аронсон // Метаморфозы творческого Я художника. — М., 2005. — С.142-155
3. Аронсон О.В. Философские основания анализа кинематографического пространства : дис. на соискание звания канд. филос. наук: спец. 09.00.03 / О.В.Аронсон. — М., 1997.— 26 с.

4. Арсланов В. Г. История западного искусствознания XX века : учеб. пособие для вузов / В. Г. Арсланов. — М. : Академ. Проект, 2003. — 768 с.
5. Арутюнов Н. Д. Метафора и дискурс / Н. Д. Арутюнов // Теория метафоры. — М., 1990. — С. 112–120.
6. Балаш Б. Видимый человек: очерки драматургии фильма / Б. Балаш. — М., 1925. — 67 с.
7. Балаш Б. Кино. Становление и сущность нового искусства. / Б. Балаш. — М., 1968.
8. Беньямин В. Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости / В. Беньямин. — М. : Медиум, 1996.—240 с.
9. Бесклубенко С.Д. Політекономія мистецтва.: навч. посібник / С. Д. Бесклубенко. — К.: Альтпрес, 2004.— 250 с.
10. Библер В.О. О культуре, об ее доминанте и еще о цивилизации / В. О. Библер // Здесь и теперь. Кн.1.— М., 1992.
11. Бычков В.В., Маньковская Н.Б. Виртуальная реальность в пространстве эстетического опыта / В.В Бычков, Н.Б. Маньковская // Вопросы философии. — 2006. — № 1. — С.53-
12. Виппер Б.Р. Введение в историческое изучение искусства / Б.Р. Виппер.— М., 1985.
13. Вирилио П. Информационная бомба. Стратегия обмана / П. Вирилио. — М. : Логос, 2002. — 145 с.
14. Гройс Б. Комментарии к искусству / Борис Гройс ; пер. А. Фоменко и др. — М. : Худож. журн., 2003. — 342 с.
15. Гройс Б. Скорость искусства / Б. Гройс ; пер. А. Фоменко // Мир дизайна. — 1999. — № 33. — С. 19-21.
16. Делёз Ж. Кино. Кино 1. Образ–движение. Кино 2. Образ–время [/ Ж. Делёз. — М. : Ad Marginem, 2004. — 623 с.
17. Эйзенштейн С. Про будову речей / С. Эйзенштейн // Естетика кіномистецтва. — К., 1974. — С. 121–173.
18. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч. Вінквіста, В. Тейлора ; пер. з англ. В. Шовкун ; наук. ред. пер. О. Шевченко. — К. : Основи, 2003. — 503 с.
19. Зубавіна І.Б. Час і простір у кінематографі/ І.Б. Зубавіна/Інститут проблем сучасного мистецтва АМУ.—К.,2008.—448 с.
20. Кастельс М. Информационная эпоха. Экономика, общество и культура / Мануэль Кастельс ; пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана. — М., 2000. — 606 с.
21. Кириллова Н. Б. Медиакультура: от модерна к постмодерну / Н. Б. Кириллова. — М. : Академический проект, 2005. — 448 с.— («Технологии»).
22. Коллингвуд Р. Дж. Принципы искусства / Р. Дж. Коллингвуд; пер. с англ. А. Г. Ракина; под ред. Е. И. Стафьевой. — М.: Языки русской культуры, 1999. — 328

23. Маньковская Н. Б. Эстетика постмодернизма / Н. Б. Маньковская. — СПб. : Алатейя, 2000. — 346 с.
24. Мерло-Понти М. Видимое и невидимое / М. Мерло-Понти; пер. с фр. О. Н. Шпарага. — Мн. : Логинов, 2006. — 400 с. — (Conditio humana).

25. *Мерло-Понти М. Око и дух* / М. Мерло-Понти. — М., 1992. — 375 с.
26. Метц К. Кино, фотография, фетиш / К. Метц // Киновед. записки. — 1994. — № 23. — С. 52–64.
27. Постмодернизм : слов. терминов / авт. и сост. И. Ильин. — М. : Интрада, 2001. — 312 с.
28. Постмодернизм: энцикл. / под ред. А. Грицанова. — Минск : Интерпресс-сервис ; Кн. дом, 2001. — 1040 с.
29. Пригожин И. Порядок из хаоса : новый диалог человека с природой / И. Пригожин, И. Стенгерс ; пер. с англ. Ю. А. Данилова. — М. : Прогресс, 1986. — 431 с.
30. Соколов А. В. Социальные коммуникации. : Ч.1: Учеб.-метод. пособие / А. В. Соколов. — М.: ИПО Профиздат, 2001.— 224 с.
31. Социальные коммуникации (теория, методология, деятельность): словарь-справочник: / Сост. В. А. Ильганаева. — Х., 2009. — 392 с.
32. Степанов Ю. С. “Интертекст”, “Интернет”, “Интерсубъект” (К основаниям сравнительной концептологии) / Ю. С. Степанов // Известия АН РАН. Сер. литературы и языка. — 2001. — Т. 60, № 1. — С. 5–13.
33. Степанов Ю. С. Константы : слов. рус. культуры / Ю. С. Степанов. — М. : Языки рус. культуры, 1997. — 546 с.
34. Тарковский А. А. Лекции по кинорежиссуре / А. А. Тарковский // Искусство кино. — 1990. — № 7. — С. 83–91.
35. Фрейлих С. И. Теория кино от Эйзенштейна до Тарковского] / С. И. Фрейлих. — 2-е изд. — М. : Академ. проект, 2002. — 512 с. — (“Guadeamus”).
36. Хренов Н. А. Зрелища в эпоху восстания масс / Н. А. Хренов ; Гос. ин-т искусствознания М-ва культуры и массовых коммуникаций РФ и др. — М. : Наука, 2006. — 646 с.
37. Хренов Ник. Кино. Реабилитация архетипической реальности. / Н. Хренов. — М.: Аграф, 2006. — 704 с.— (Сер. Кабинет визуальной антропологии).
Эйзенштейн С. Избранные произведения В 6 т. Т. 4. Органичность и образность / С. Эйзенштейн. — М. : Искусство, 1964. — С. 66–79.
38. Чміль Г. П. Екранна культура: плюральність поглядів / Г. П. Чміль. — Х. : Крук, 2003. — 336 с.
39. Эйзенштейн С. М. Избранные произведения. В 6 т. Т. 2. / С. Эйзенштейн. — М. : Искусство, 1964. — 567 с.
40. Эйзенштейн С. М. Монтаж / Сергей Михайлович Ейзенштейн. — М. : ВГИК, 2000. — 409 с.
41. Эйзенштейн С. Похвала кинохронике / С. Эйзенштейн // Киновед. записки. — 1997/1998. — № 36/37. — С. 104–114.

42. Ямпольский М. Демон и лабиринт. / М.Б. Ямпольский. — М., 1996.
43. Ямпольский М. Видимый мир. Очерки ранней кинофеноменологии. / М.Б. Ямпольский. — М., 1993.
44. Ямпольский М. Памяти Тиресия: интертекстуальность и кинематограф / М. Ямпольский. — М. : РИК «Культура», 1993. — 464 с.
45. Ямпольский М. Ткач и визионер: Очерки истории репрезентации, или О материальном и идеальном в культуре. / М.Б. Ямпольский.— М.: Новое литературное обозрение, 2007. — 616 с., ил.
46. Ямпольский М.Б. Язык – Тело – Случай: кинематограф и поиски смысла / М.Б. Ямпольский.— М., 2004.— 376 с.

Допоміжна

1. Алфьорова З. І. Формування сучасного мас-медійного простору (англомовна література з проблеми) [Текст] / З. І. Алфьорова // Вісн. Харк. держ. акад. культури : зб. наук. пр. — Х., 2001. — Вип. 8. — С. 60–67. — Бібліогр.: 33 назви.
2. Алфьорова З. До питання про екран у майбутньому / З. Алфьорова // Сучасний стан українського мистецтвознавства та шляхи його подальшого розвитку : матеріали наук. конф. / Акад. мистец. України. — К., 2000. — С. 124–126.
3. Алфьорова З. І. Візуальні коди сучасності / З. І. Алфьорова // Традиційна культура в умовах глобалізації: проблема наслідування культурного коду нації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (21–22 груд. 2006 р.). — Х., 2006. — С. 14–17
4. Алфьорова З. І. Глобальні цифрові мережі: нова філософія шоу-бізнесу / З. І. Алфьорова // Духовна культура в інформаційному суспільстві : матеріали міжнар. наук.-теорет. конф., 24–25 січ. [2002 р.] / Харк. держ. акад. культури. — Х., 2002. — С. 19–20.
5. Алфьорова З. І. Кіберкультура як складова постмодерної культури / З. І. Алфьорова // Соціокультурні комунікації в інформаційному суспільстві : матеріали міжнар. наук. конф., 21–22 листоп. 2003 р. / Харк. держ. акад. культури. — Х., 2003. — С. 11–12.
6. Алфьорова З. І. Культурологічні підходи до масового візуального / З. І. Алфьорова // Вісн. Харк. держ. акад. дизайну і мистец. [Сер.] Мистецтвознавство. Архітектура : [зб. наук. пр.]. — Х., 2007. — № 2. — С. 8–15.
7. Алфьорова З. І. Образ світу у фільмах про віртуальну реальність] / З. І. Алфьорова // Мистецтвознавство України : зб. наук. пр. — К., 2004. — Вип. 4. — С. 214–222.
8. Алфьорова З. Кінематограф 1970-х рр. : соціокультурний контекст / Зоя Алфьорова // Нариси з історії кіномистецтва України / Акад. мистец. України, Ін-т пробл. сучас. мистец. — К., 2006. — С. 267–288. — Бібліогр.: с. 288.

9. Алфьорова З. Теоретико-методологічні засади вивчення екранних проявів етнічної ідентичності / Зоя Алфьорова // Мистецькі обрії 2000 : альманах : наук.-теорет. пр. та публіцистика / Акад. мистец. України. — К., 2002. — [Вип. 3]. — С. 194–201. — Бібліогр.: 27 назв.
10. Виртуальное пространство культуры // Материалы научной конференции 11–13 апреля 2000 г. — СПб. : С.-Петербург. филос. о-во, 2000. — 89 с.
11. Етимологічна реконструкція поняття «візуальні мистецтва» / З. І. Алфьорова // Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури. — Х., 2007. — Вип. 19 : Мистецтвознавство. Філософія. — С. 78–86. — Бібліогр.: 14 назв.
12. Зубавіна І. Нові екранні технології: специфіка комунікативної дії. Віртуалізація світу як стратегія «нуль дистанції» / І. Зубавіна // Сучасне мистецтво. Зб. Ін-ту проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України. Вип.1. — К.: «Акта», 2004. — С.246–241.
13. **Зубавіна І.Б.** Екранна культура: філософські інтенції сучасної теоретичної думки // Художня культура. Актуальні проблеми: Зб. Наук. праць. - Випуск І І - Київ: АМУ, 2005. - стор. 59-74.
14. Медиакультура в меняющемся мире: формы и способы представления реального. Материалы науч. конф. (РГГУ, 26-27 ноября 2004 г., г. Москва) // НЛО. — 2005. — № 73 (3). — С.428-433
15. Метрусенко, Е. 12 лет на создание интерактивного ТВ : интервью с президентом компании "Рикор Холдинг" Арменом Маргаряном / Е. Метрусенко ; Евгения Метрусенко // ТКТ. Техника кино и телевидения : деловой журн. — 2009. — № 2. — С. 10
16. Ситуация отстранения в изобразительном искусстве. Ст. 8. Некоторые итоги / А. В. Шило // Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті : зб. наук. пр. вузів худож.-буд. профілю України і Росії / Харк. держ. акад. дизайну і мистец. — Х., 2007. — № 1/2. — С. 192–193.
17. Трансгресії візуального мистецтва: відео-арт (стаття друга) / Алфьорова З. І. // Вісн. Харк. держ. акад. дизайну і мистец. [Сер.] Мистецтвознавство. Архітектура : [зб. наук. пр.]. — Х., 2006. — № 8. — С. 3–9. — Бібліогр.: 31 назва.
18. Трансгресії візуального мистецтва: відео-арт (стаття третя) / Алфьорова З. І. // Вісн. Харк. держ. акад. дизайну і мистец. [Сер.] Мистецтвознавство. Архітектура : [зб. наук. пр.]. — Х., 2006. — № 9. — С. 3–11. — Бібліогр.: 34 назви.
19. Трансгресії візуального мистецтва: відео-арт / З. Алфьорова // Традиції та новації у вищ. архітектур.-худож. освіті : зб. наук. пр. вузів худож.-буд. профілю України і Росії / М-во освіти і науки України, Харк. держ. акад. дизайну і мистец. — Х., 2006. — Вип. 1/3. — С. 106–108. — Бібліогр.: 17 назв.

20. Усманова А. Р. Умберто Эко: парадоксы интерпретации. / А. Р. Усманова. — Мн., 2000.
21. Шапиро М. Некоторые проблемы семиотики визуального искусства: пространство изображения и средства создания знака-образа / М. Шапиро // Семиотика и искусствознание. — М., 1972. — С. 134–144.
22. Шварц Ф. Сакрализация профанного времени / Ф. Шварц // Міфологічний простір і час в сучасній культурі : матеріали міжнар. наук. конф. — К., 2003. — Ч. 1. — С. 59–64.
23. Шейко В. М. Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина ХІХ — початок ХХ ст.) : моногр. / В. М. Шейко, Ю. П. Богущкий. — К. : Генеза, 2005. — 592 с.
24. Шило О. В. Віртуальна реальність і перспективи реалізму / О. В. Шило . // Культура України : зб. наук. пр. / Харк. держ. акад. культури. — Вип. 18: Мистецтвознавство. Філософія. — Х., 2002. — С. 81–87.
25. Шильман М. Є. Історична ритміка: філософсько-методологічний аспект [Текст] : автореф. дис. ... канд. філософ. наук / М. Є. Шильман ; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. — Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2005. — 24 с.
26. Шкепу М. О. Феноменологія історії в трансформаціях культури / М. А. Шкепу. — К. : Кн. вид-во НАУ, 2005. — 360 с.
27. Шкловский В. Теория прозы / В. Шкловский. — М. ; Л., 1925.
28. Шкловский В. Б. Воскрешение слова / В. Б. Шкловский — СПб, 1914.
29. Шкловский В. Б. Тетива. О несходстве сходного / В. Б. Шкловский. — М., 1970.
30. Ямпольский М. Б. «Метафора, миф и фактичность: читая «Zoo» Шкловского / М. Б. Ямпольский // XIV Банные чтения журнала «Новое литературное обозрение», 30 марта — 1 апр. 2006 г. — С. 11–23.
31. Ямпольский М. Б. «Смысловая вещь» в кинотеории ОПОЯЗа / Ямпольский М. Б. // Ямпольский М. Б. Язык–Тело–Случай: кинематограф и поиски смысла. — М., 2004. — 376 с.